

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

Dubium I. An & quaru[m] reru[m] volu[n]tas sit in Deo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

QVÆSTIO X.
De Voluntate Dei.

S. Thomas 1. p. q. 19. aa. 12. q. 20. aa. 4. & q. 21. aa. 4.

Absoluetur hæc quæstio octo dubitationibus. I. An, & quarum rerum voluntas sit in Deo. II. Quinam actus voluntatis sint in Deo. III. Quotuplex sit diuina voluntas. IV. Quæ sit diuina voluntas; & quidnam formaliter sit liber a Dei volitio. V. An sit aliqua causa, seu ratio diuine voluntatis & quisnam in actibus ipsius sit ordo. VI. An voluntas Dei necessitatem quibusdam rebus volitis imponat; & quenam in effectibus creatis sit radix contingentia. VII. An, & qua ratione generatim Deus actus liberos, & cetera quæ in hoc mundo fiunt, sua voluntate prædefiniat. VIII. Qua ratione diuine voluntatis efficacia, eiusque præfinitiones cum libertate arbitrij conciliantur: & an absoluta ac plane antecedens præfinitio actus humani, pugnet cum libertate actus prædefiniti.

DVBIVM I.

An, & quarum rerum voluntas; quæ actus voluntatis sint in Deo.

S. Thomas 1. p. q. 19. a. 1. 2. & 9. & q. 20. & 21.

Agit quidem S. Thomas de actibus diuine voluntatis, speciatim de Amore, Iustitia, & Misericordia, primum inferius in proprijs quæstionibus, 20. & 21. sed quia res connexa est, & magna ex parte etiam obiecta diuine voluntatis concernit, simul hic cum ipsis obiectis à nobis pertractabitur.

Assertio I. Esse in Deo tanquam intelligente & viuente perfectissimo voluntatem, & naturali ratione euidens est, & ex fide constat. Ita S. Thomas hic q. 19. a. 1. omnesque Doctores ceteri in 1. d. 45. Fides constat ex innumeris Scripturæ locis: è quibus vnus hic sufficit, Psal. 113. v. 3. *Omnia quæcumque voluit, fecit.* Ratio est. Quia commune est omni substantiæ, vt proportionatū suæ formæ ac naturæ appetitū habeat; merè quidem naturalem, substantia expers cognitionis; animalem, sensitiuam; rationalem, quæ voluntas dicitur, substantia intelligens: cum ergo Deus sit substantia perfectissimè intelligēs, necesse est etiā, vt sit appetitū rationali, seu voluntate præditus.

Assertio II. Voluntas Dei ipsa est ipse Deus, ac essentia Dei; à qua, p. inde à parte rei nullo modo distinguitur. Ita S. Thom. cit. a. 1. & patet ex simili de intellectu diuino ex q. præc. dub. 1. ac ex dictis de simplicitate Dei, atque attributis eiusdem in genere quæst. 2. & 3.

Assertio III. Voluntas Dei habet quidem etiam sua obiecta, à quibus terminatur; sed extra se nulla, à quibus mouetur aut causatur; ac proinde est ab omni obiecto creato planè independens. Ita S. Thomas q. 19. a. 1. ad 3. Et patet in simili ex dictis de intellectu q. 8. dub. 1. vbi simul etiam diximus, actum intellectus diuini, nec ab ipso quidem Deo proprie dependere vel causari; cum sit ipse Deus: quod pariter etiam voluntati applicandum est. Hæc de diuina voluntate secundum se ac in genere; nunc de obiectis eius in specie.

Assertio IV. Primarium diuine voluntatis obiectum, est ipse Deus: seipsum enim vult ac diligere necessariò; & quicquid extra se diligit, propter se ac suam bonitatem diligit. Ita S. Thom. ead. q. 19. art. 1. ad 3. & art. 2. & 3. ex comuni. Et patet ex illo Proverb. 16. v. 4. *Vniuersa propter semetipsum operatus est Dominus.* Ratio est. Quia voluntas quælibet recta, tantò aliquod bonum magis diligit, quantò & ipsum

per se maius est, & diligenti magis coniunctum: Deus autem summum & infinitum bonum est; nec quicquam est magis coniunctum Deo, quam ipse sibi. Et quia quod in vnoquoque genere est primum ac summum, causa est etiam seu ratio ceterorū, necesse est, vt quicquid Deus vult & diligit extra se, velit ac diligit propter se, tanquā finem ac bonū principaliter amatum.

Quo sensu etiam dixit S. Thomas art. 1. ad 3. & art. 2. ad 2. *Dei voluntatem* (obiectiuè) moueri à seipso solo, non ab alio obiecto: vbi supponit, voluntatem solum moueri ab obiecto, quod se habet per modum finis, non medij: cum ergo Deus omnia velit propter suam bonitatem, vt finem ceterorum, ab ea solum voluntatem diuinam moueri asserit; vt bene etiam notauit Vasquez eod. art. 1. & satis seipsum declarat S. Thomas cit. a. 2. ad 2. vbi etiam propterea ait. *Deum sicut alia à se intelligit, intelligendo essentiam suam, ita etiam alia à se velle volendo bonitatem suam:* videl. non formaliter, sed cōsequenter; quia essentia diuina est ratio intelligēdi, & volēdi cetera omnia, modo explicato.

Assertio V. Deus tamen etiā vult & diligit quædam alia à se; & quidem res, seu bona creata omnia, quæ aliquando habent existentiam, etiam secundū suum proprium Esse, quod habet, distinctum ab Esse diuino: idque propter se, tanquā illorū finem. Ita S. Thomas cit. a. 2. in corp. & ad 2. & q. 20. a. 2. ex comuni Doctorum in 1. d. 45. & constat ex Scriptura, Sap. 11. v. 25. *Diligis omnia quæ sunt.* Psal. 113. v. 3. *Omnia quæcumque voluit, fecit.* Prou. 16. v. 4. *Vniuersa propter semetipsum operatus est Dominus.* 1. Thess. 4. v. 3. *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra.* Vnde S. Dionysius c. 4. de diu. nom. *Audebit etiā hoc vera ratio dicere, ipsū quoque rerū omnium auctore pro singulari bonitate sua, amare omnia, omnia facere, omnia perficere, omnia cōseruare, omnia cōuertere.* Et infra. *Audēdū est etiā hoc pro veritate dicere, ipsū quoque rerū omnium auctore honesto, bono, omnium amore ductū, pro singulari bonitate amatoris, extra se fieri rerū omnium procuratore, & q. bonitate, charitate, et amore delinire, atque ex statu, quo superat omnia, et ab omnibus secretis est, ad eū, quo in omnibus est, demittitur ea vti, quæ essentia superat, & omnia extra se rapit, nec interim ab eo discedit.*

Ratio est, quia omne bonum est communicatum sui, pro conditione suæ naturæ; vti videre licet etiam in omnibus rebus creatis, quæ cū perfectæ sūt, simile sibi generat: ac proinde etiā bonū intellectuuale inclinatur ad suā perfectionē alijs comunicadā, p. appetitū volūtatis elicitū; quibus, p. inde vult suū bonū; quod est amare. Quæ tñ comunicatio actualis, nō

est per-

est perfectio quedam formalis (libera ac volūtaria) in ipſo Deo, vt ſignificat Caietanus hic q. 19. art. 2. reſutatus à Gregorio de Valentia hic quæſt. 19. punc. 2. Sequeretur enim, aliquam perfectionem intrinſecam de nouo Deo aduenire; ſed ſignum & effectus perfectionis ac bonitatis eius, vt magis inferius conſtabit, quando de libera voluntate Dei agetur. Et confirmatur aſſertio. Quia amare eſt bonum alicui velle: Deus autem vult rebus omnibus ſuum omne Eſſe, & quicquid in illis bonum eſt: quandoquidem Deus ipſa ſua voluntate, cauſa eſt omnis eiſmodi boni; ſine qua nihil eſſent omnia. Velle autem hæc omnia, conſtat ex aſſert. 4.

Vbi etiam S. Thomas q. 20. a. 2. optimè notat, diſcrimen eſſe inter amorem noſtrum, & amorem diuini. Quia enim, inquit, voluntas noſtra non eſt cauſa bonitatis rerum, ſed ab ea mouetur, ſicut ab obiecto, amor noſter, quo bonum alicui volumus, non eſt cauſa bonitatis ipſius, ſed eſt conuerſio bonitatis eius, vel vera, vel aſtimata, prouocat amorem, quo ei volumus, & bonum conſeruari quod habet, & addi quod non habet, & ad hoc operamur. Sed amor Dei eſt inſundens & creans bonitatem in rebus.

6 Aſſertio VI. Deus ſimplici affectu, ſeu amore complacentiæ vult etiam ac diligit entia merè poſſibilia. Ita cum alijs Vaſquez diſp. 79. c. 2. quam ex comuni doctrina Scholaſticorū elicit: eſt contrariū videatur eſſe Suarez l. 3. c. 6. n. 10. vbi quoad hæc entia, conſtituit diſcrimen inter intellectu & voluntatē. Sed cū noſtra etiam voluntas, in re apprehenſa, etiā vt merè poſſibili poſſit complacentiæ actū habere, cur nō & diuina? Accedit quod res merè poſſibiles, ſicut entia ſunt: ita etiam ſunt tranſcendentaliter bonæ, quid ni ergo etiā à diuina voluntate appetibiles? Plura infra dub. 4. vbi de libera & neceſſaria volūtate Deragitur.

Aſſertio VII. De⁹ nō vult, nec velle poteſt malū, qua malū. Ita S. Thomas cit. q. 19. a. 9. ex comuni. Ratio eſt. Quia adequatū obiectū volūtatis formale quod (loquēdo de actu proſecutionis ſeu volitionis, non fugæ) eſt bonū vt bonū, vt dixim⁹ tom. 2. diſp. 2. q. 2. dub. 1. cū S. Thoma cōtra Ockamū, & Nominales.

7 Aſſertio VIII. Deus non vult, nec velle poteſt malū culpæ, ſeu peccatū formaliter acceptū, ſub illa ratione. Ita S. Thomas cit. a. 9. ex comuni Doctorū in 1. d. 45. Patet ex Scriptura, Plal. 5. v. 5. Non Deus volens iniquitatem eius. Sap. 14. v. 9. Similiter odio ſunt Deo, impius, & impietas eius. Abacuc 1. v. 13. Mundi ſunt oculi tui, ne videas malum; & reſpicere ad iniquitatem nō poteris: nimirum ſcientia approbationis, quæ adiuncta habeat volūtatem & approbationem obiecti cogniti. Ratio eſt. Tum quia nullum malū recta ratione appeti poteſt, quod opponitur ſummo bono; cum malum tantū ſit appetibile ratione boni adiuncti: peccatum autem aduerſatur Deo ac ſummo bono. Tum quia alias De⁹ eſſet auctor & cauſa peccati: quod eſt non ſolū contra fidem, vt docetur in 1. 2. ſed etiā contra rationē: quia Deus peccatū omne prohibet; nec eſt vllū peccatum, quod non ſit contra aliquam Dei legem, vt etiam ſuo loco diximus tomo 2. diſp. 4. q. 9. dub. 4.

8 Aſſertio IX. De⁹ tamē vult permiſſionē peccati. Ita S. Thomas eod. a. 9. ad 3. ex comuni, & patet ex Scriptura paſſim; præſertim quādo Deus dicitur indurare, excæcare, dare in reprobū ſenſum; quæ ad permiſſionem pertinent, vt ſuo loco docetur. Ratio eſt. Tum quia ſi non aliquo modo vellet permittere peccata;

non fierēt; Tū quia permittere ex iuſta cauſa malum etiam culpæ, eſt bonum: eſt autem iuſta cauſa eius permiſſionis; tum vt relinquatur ſua libertas creato arbitrio; tum vt ex peccato eliciatur maius bonum, non ſolum iuſtitia diuinæ erga malos, ſed etiam miſericordiæ ergo eoſdem, dum ad penitentiam reuocantur, &c. De qua replura diſp. 3. q. 1. dub. 2.

Aſſertio X. Malum ſolius pænæ, ſeu naturæ, vult quidem Deus; ac non per ſe, ſed ſolum per accidens, quatenus ei coniungitur aliquod bonum. Ita S. Thomas eod. a. 9. & a. 10. ad 2. ex com. & patet ex Scriptura. Quod enim Deus velit eiſmodi mala, patet ex illo Amos 3. v. 6. Si erit malum in ciuitate, quod Dominus non fecerit. Quod verò malum pænæ per ſe ac primaria intentione non velit, ſed ſolum per accidens, & ratione boni adiuncti, patet ex illo Sap. 1. v. 13. Quoniam Deus mortem non fecit, nec letatur in perditione viuorum. Creauit enim, vt eſſent omnia, & ſanabiles fecit nationes orbis terrarum, &c. Impij autem manibus & verbis accerſerunt illam, &c. Ratio eſt; quia quando cū aliquod malū coniunctum eſt cum aliquo bono magis appetibili, quam ſit bonum, quo priuat malum, tum illud malum rectè appeti poteſt: tale autem eſt malum pænæ & naturæ; cum quo coniungitur bonum iuſtitia diuinæ, & bonum ordinis naturæ, vt magis patebit cit. diſp. ſeq. de prouidentia Dei. Neque enim de his rebus in præſenti pluribus agendum eſt. Atque hoc eſt, quod de vtroque malorum genere ſapienter notauit S. Auguſtinus in Enchirid. cap. 10. & 11. Ex omnibus conſiſtit vniuerſitatis admirabilis pulchritudo: in qua etiam illud, quod malum dicitur, benè ordinatum, & loco ſuo poſitum, eminentius commendat bona, vt magis placeant, & laudabiliora ſint, dum comparantur malis.

DVBIVM II.

Quinam actus voluntatis, atq; etiam virtutum Deo conueniant.

S. Thomas 1. p. q. 20. aa. 4. & q. 21. aa. 4.

Supponendum, actus voluntatis quatuor potiſſimū modis variari ac diſtingui poſſe. Primò comuniſſima illa ratione, qua actus cuiuslibet appetitus, alij quidē conſiſtere dicuntur in appetitu ſeu proſecutione; alij in fuga. Secundò, ea ratione, qua paſſiones animi, ſeu appetitus ſenſitiui, propriè ſolent diſtingui: quo modo alij conſtituuntur in appetitu concupiſcibili, vt amor, deſiderium, delectatio; & his oppoſiti, odium, fuga, triſtitia; alij in iraciibili, vt ſpes, deſperatio, audacia, timor, & ira; iuxta S. Thomam 1. 2. q. 23. a. 4. qui actus ſeruata proportione etiam ad voluntatem transferuntur. Tertio diuidi poſſunt penes eam varietatem actuum, qui voluntatis deliberatiuæ proprij ſunt; vt ſunt intentio, electio, vſus, fruitio. Quarto diſtingui poſſunt ſecundum diuiſionem & varietatem virtutum, quæ in voluntate conſtituuntur: de quibus nūc ſigillatim agendum. Omitto actus vitioſos, vt inuidiæ, accidiæ, &c. quos conſtat in Deo non eſſe.

Aſſertio I. Dantur in voluntate diuina actus, non ſolum proſecutionis, ſed etiam fugæ. Ita ſupponit S. Thomas q. 20. art. 2. ad 4. vbi ait, peccatores, qua tales ſunt, à Deo odio haberi. Eadem eſt communis Doctorum ſententia. Probatur apertè ex illo Sap. 14. v. 9.